

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
 Administrerende direktør: Marga van der Wal
 Redaksjonssjef og featureredaktør: Mari Skurdal
 Nyhetssjef: Kjell-Erik N. Kallset og Mimir Kristjánsson
 Kulturredaktør (fung.): Mari Brenna Volla
 Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
 Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
 Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Overraskende

Den norske stat har krenket terrordømte Anders Behring Breiviks menneskerettigheter. Det var dommen fra Oslo tingrett i går. Staten er dømt «utover enhver rimelig tvil» for å ha overtrådt Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) artikkel tre, der det står at «ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff». Den viktigste begrunnelsen ligger i isolasjonens lange varighet, mangelfull begrunnelse for om isolasjonen er nødvendig og klage-mulighetene. Dommen innebærer også at Breiviks advokat, Øystein Storrvik, får dekket alle omkostninger. Samtidig aksepterer retten alle tiltakene som hindrer Breiviks kommunikasjon med meningsfeller, som telefonkontroll og brevforbud. Det betyr at EMKs artikkel åtte om «respekt for privatliv og korrespondanse», ikke er overtrådt.

Oslo tingretts dom er svært overraskende. Ikke minst fordi dommer Helen Andenæs Seculic i liten grad har lagt vekt på fare for rømming, gisseltaking, skade av tjenestemenn eller annen vold. Psykiater Randi Rosenqvist sa i retten at Breivik ikke hadde tegn til isolasjonsskader. Hun var derimot bekymret for andre fanger som led. Sammenliknet med disse, hadde Breivik betydelig gunstigere soneing. Det er riktignok stilt spørsmål ved om det er behov for glassvegg ved besøk, men det alene kan knapt karakteriseres som «umenneskelig» eller «nedverdiggende».

I saker om påståtte menneskerettsbrudd står tidligere dommer sentralt, og den som er mest henvisning til i Breivik-saken, er en dom fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) i 2004 om «Sjakalen», Ilich Ramírez Sánchez. Han soner en dom for terrorangrep og anla sak for EMD på grunn av soneingsforholdene. Han fikk ikke medhold til tross for at han hadde sittet i total isolasjon i over åtte år. Det er ingen tvil om staten må anke den kontroversielle dommen, ikke minst fordi retten nærmest ser bort fra masse-morderens voldspotensial. Det skal være en høy terskel for krenkelse etter EMKs artikkel tre, noe EMD tidligere har slått fast da den ikke ga terrordømte Sjakalen medhold i saken mot Frankrike.

BJØRGULV BRAANEN

Dizzy Mrs. Lizzy

Kalenderen

21. APRIL

I tråd med den gamle damens ønsker blir det ikke særlig til festivitas. I dag fyller Mrs. Elizabeth Windsor 90 år, siden 6. februar 1952 bedre kjent som dronning Elizabeth 2. av Storbritannia, Canada, Australia og New Zealand og overhode for det britiske Samveldet. Hun er dessuten dronning for tolv land som har blitt uavhengige etter

at hun overtok tronen: Jamaica, Barbados, Bahamas, Grenada, Papua New Guinea, Salomonøyene, Tuvalu, Saint Lucia, Saint Vincent og Grenadinene, Belize, Antigua og Barbuda og Saint Kitts og Nevis.

Hun ble født i London som eldste barn av Albert, Lizzy 2. hertugen av York (1895–1952), og hertuginne Elizabeth Bowles-Lyon (1900–2002), seinere kong George 6. og dronning Elizabeth, den seinere så berømte Dronningmoren. Hun ble kronet i West-

Lizzy 2.

minister Abbey i London 2. juni 1953 og har boadresse Buckingham Palace som familien til tider har omgjort til Fushingam Palace i det som har framstått som *annus horribilis*, og da ikke bare 1992 da Windsor Castle brant. Hun har likevel til syltetøy på kjeksen. Sunday Times Rich List 2015 anslår hennes private formue til 340 millioner pund, vel tre milliarder, hvilket gjør henne til den 302. rikeste i Storbritannia. Royal Collection tilhører boet. **PMJ**

Jo større en kommune er, jo mindre vil innbyggerne ha til felles.

Flere kommuner!

Maria Almlie
FOKUS

Vi mennesker bryr oss mest om det som er nærmere oss. Mer om nære venner enn bekjente. Bryr oss mer, jo mer vi vet om dem. Denne grunnholdninga går igjen i det meste. Det er først når det går opp for oss at skilighetene rundt hytta kan bli borte, at vi kjører mindre bil. Vi setter i verk tiltak om bestemor ikke får optimalt stell på gamlehjemmet, mindre om en ukjent i nabokommunen står helt uten tilbud. Vi handler først når det blir nært nok. Når vi føler at det nytter, når vi kan bidra til endring.

Det er grunn til å tro at mange av de beslutningene som angår våre liv, nå tas for langt borte til at vi gidder å ta tak. Det oppleves ikke direkte nyttig å oppsøke stemmelokalet på valgdagen, bortsett fra for å slå av en prat med kjente. Blir forholdene for store, forsvinner også den verdien. Stemmen vår blir så forsvinnende liten når den summeres med stadig flere andres.

Ordet kommune kommer fra det latinske *communis*, som betyr «felles». Det sier seg selv at jo større en kommune er, jo mindre vil innbyggerne ha til felles. De vil ha færre felles referanser. Betydningen av fortellinger, lokale sagn,

historie, stedsnavn, sosiale nettverk forminskes når samfunn forstørres.

I dag bor det 5.214.000 mennesker i Norge, og vi har 428 kommuner. Det tilsvarer gjennomsnittlig 12.182 mennesker per kommune. Det er ganske mange å ha noe til felles med. Og ganske mange å forhandle med når det gjelder lokale prioriteter, enten det gjelder bestemte steller, tiltak for rent vann, restaurering av skolen, plassering av boligområder, veitraseer, oppdrettsanlegg, behov for bussruter eller uttak av steinmasser i nærmiljøet. Alt dette bør skje til det beste for flest mulig slik at det ivaretar trivsel og skaper-

«12.182 mennesker er ganske mange å forhandle med»

glede og at landskap ivaretas også for matproduksjon og friluftsliv. Slik kan vi få gode liv lenge.

I 1972 trengte vi bare forhandle med de gjennomsnittlig 8823 andre innbyggerne i hver av de da 444 kommunene. I 1930 følte nok nordmenn enda mer medbestemmelse; da var det i snitt 3747 mennesker fordelt på 747 kommuner. Paradoksalt nok er det altså slik at mens folketallet stiger, reduseres antall kommuner og dermed mulighet til påvirkning.

Antall mennesker vokser ikke bare i Norge, men eksploderer på verdensbasis. Hastige løsninger for produksjon skaper ubalanse i luft, matjord og sosiale systemer, og mer enn noen gang trenger vi å

snakke sammen. Mer enn noen gang trenger vi menneskelig engasjement og involvering, og mer enn noen gang trenger flest mulig den grunnholdningen at lokalt engasjement betyr noe.

På mange måter viser vi også at det er slik vi ønsker å orientere oss. Vi orienterer oss først og fremst lokalt, dernest globalt. Regioner og andre mellomnivå er blitt mindre relevante. Regionavisene taper terreng, mens lokalavistallene går opp og stedsspesifikke grupper på Facebook følges tett.

Det gir grunn til å stille spørsmål ved fokuset i kommunereformen. Vi er nå gitt mulighet til å gi våre

minste enheter for demokratisk fellesskap helt ny form. Og når vi først er i gang, bør vi gå riktig grundig til verks for å skape engasjement og

gode lokale systemer for lang tid fremover. Heller enn flikking og tilpasning av gamle grenser, bør vi løfte diskusjonen til å handle om kommunenes grunnleggende funksjoner i ei ny tid. Hva vil, og bør vi løse lokalt? Med tanke på hvor vi velger og evner å engasjere oss, kan det være nærliggende å sette et makstak på 10.000 mennesker per kommune. Jo nærmere vi er, jo mer vi vet om medmennesker, sjø- og landområder, jo mer bryr vi oss. Og jo mer vi bryr oss, jo mer evner vi å skape varige, bærekraftige verdier.

Maria Almlie,
 forsker, Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling
 maria@hbl.no

NOBELKOMITEEN

AV ANDREAS IVERSEN OG ANDERS BORTNE

